

MASSIVE INVASION OF RUSSIA'S REGULAR TROOPS INTO UKRAINE IN THE SUMMER OF 2014

MYKOLA LAZAROVYCH

Abstract:

Pokróćce przeanalizowano procesy odrodzenia armii ukraińskiej, jej pierwsze zwycięstwa i porażki. Określony jest stosunek sił przeciwnych w pierwszej fazie wojny rosyjsko-ukraińskiej. Prześlędzono etapy masowej inwazji rosyjskich wojsk regularnych na Ukrainę. Określono specyfikę i tendencje reakcji społeczności międzynarodowej na naruszenie integralności terytorialnej i suwerenności Ukrainy.

The processes of revival of the Ukrainian army, its first victories and defeats are briefly analyzed. The ratio of counter-forces in the first stage of the Russo-Ukrainian war is determined. The stages of the mass invasion of Russian regular troops into Ukraine were traced. The peculiarities and tendencies of the international community's response to the violation of the territorial integrity and sovereignty of Ukraine have been determined.

Key words: Ukrainian Armed Forces, terrorists, Russian Regulatory Forces, aggression, international community.

The beginning of the Russian-Ukrainian war was hard for the Ukrainian Armed Forces, which had been abandoned for almost two decades, and a number of such Ukrainian military units formed from volunteers like «Azov», «Aidar», «Dnipro», «Volunteer Ukrainian Corps», «Donbas», «Ternopil», and alike. Over time, the Ukrainian army, which hardened in battles, intercepted the initiative from the Russian terrorist groups, stopped them and started a counterattack.

By the mid-August 2014, about 40 thousand personnel were involved in the antiterrorist operation: Ukraine's armed forces – more than 32 thousand people, 5.5 thousand units of heavy weapons and military equipment; National Guard – up to 3 thousand people; State Border Guard Service – up to 3 thousand people;

the Security Service of Ukraine – up to 2 thousand people¹. The amount of these forces was assessed as a sufficient for the accomplishment of identified tasks. The ratio of Ukrainian forces to militants was about 1 to 1.

As of June 13, 2014, Mariupol was released from Russian terrorist forces, and during July – middle of August of the same year two thirds of the territory of the Donbas was liberated, in particular, such settlements as Sloviansk, Kramatorsk, Artemivsk, Druzhkivka, Konstantynivka, Siversk, Rubizhne, Dzerzhynsk (now Toretsk), Soledar, Sievierodonetsk, Popasna, Lysychansk, Shakhtarsk, Debaltseve, Avdiivka, Lutuhyne, Vuhlehirsk, Yasinuvata, Pervomaisk, Stanytsia Luhanska and others. On August 18, a group of Ukrainian troops liberated most part of the strategically important city of Ilovaisk, Donetsk region, which is located 25 km away from the regional center. In addition, favorable conditions were created to completely block the key cities of the region which were under Russian control, such as Horlivka, Alchevsk, Stakhanov, Luhansk, and Donetsk². It gave hope for the successful completion of the Anti-Terrorist Operation by mid-September 2014.

Successful actions of the Ukrainian troops raised certain concerns in the Kremlin. Therefore, at the end of August 2014, Russia started massively introducing its regular troops into Ukraine to support Russian terrorist groups in the Donbas region, which retreated under the pressure of Ukrainians³. At the same time, the official Russian authorities in every possible way denied the presence of their militaries in the Donbas. Thus, the President of the Russian Federation, Vladimir Putin, explained that the Russian Armed Forces arrived at the Ukrainian territory «with their weapons and equipment because they simply got lost»⁴, and the leader of the self-proclaimed «DPR» Alexander Zakharchenko was assuring that the Russian military took vacations and on their own decided

1 Аналіз ведення антитерористичної операції та наслідків вторгнення Російської Федерації в Україну у серпні-вересні 2014 року. С. 2–3. *Міністерство оборони України: офіційний веб-сайт*. URL: http://www.mil.gov.ua/content/other/anliz_rf.pdf (дата звернення: 23.11.2019).

2 Результати розслідування Іловайської трагедії. *Генеральна прокуратура України*. 2017. 14 серп. URL: http://www.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_t=rec&id=213793 (дата звернення: 23.11.2019); Аналіз ведення антитерористичної операції та наслідків вторгнення Російської Федерації в Україну у серпні-вересні 2014 року. С. 5–10, 13–14...

3 Результати розслідування Іловайської трагедії...

4 Полонені на Донбасі військові РФ: костромські десантники, нижньгородські танкісти та спецназівці з Тольятті. *Тиждень.ua*. 2015. 18 трав. URL: <http://tyzhden.ua/News/136635> (дата звернення: 23.11.2019).

to fight on the side of the militants⁵. In general, the massive invasion of the Russian regular troops into Ukraine led to the transformation of the anti-terrorist operation into a full-scale war between Ukraine and the Russian Federation.

The first penetration of the Russian regular troops and military equipment in Ukraine took place long before August 2014. Thus, on June 12, a column consisting of three T-64 BW tanks entered the Ukrainian territory from the Russian Federation; going through the settlements of Snizhne, Torez (now Chystiakove), and Makiivka of Donetsk region, it reached the regional center. A week later, on June 20, five tanks of the same model arrived from Russia⁶. On July 13, a large column of military equipment, moving from the territory of Russia, crossed the Russian-Ukrainian border near the checkpoint «Izvaryne» in Luhansk region. The column was destroyed by Ukrainian artillery. According to the commander-in-chief of the Armed Forces of Ukraine, General Viktor Muzhenko, it became a «psychological barrier» to the awareness of Ukraine's entry into the «phase of the open warfare»⁷ with the Russian Federation.

During August, the enemy received a quantitative advantage due to the phased invasion of the Russian army, which was preceded by a powerful information and psychological operation. Since the end of August, such invasions have become systematic and massive⁸. In particular, on August 22, the Russian-Ukrainian state border was illegally crossed by the first «humanitarian convoy», consisting of 280 KamAZs with a cargo from Russia for the residents of the occupied regions of Donetsk and Luhansk regions⁹. Thus, creating an impression of a humanitarian

5 «Прем'єр» ДНР розповів про російських військових, які воюють на Донбасі. *Корреспондент.net*. 2014. 28 серп. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/politics/3411228-premier-dnr-rozpoviv-pro-rosiiskykh-viiskovykh-yaki-vouiuit-na-donbasi> (дата звернення: 23.11.2019).

6 Жирохов М. Чем украинские танки на Донбассе оказались лучше российских. *Депо.ua*. 2016. 18 март. URL: <https://www.depo.ua/rus/war/tanki-u-viyini-na-donbasi-18032016200000> (дата звернення: 23.11.2019); Бутусов Ю. 12 червня 2014 року – перше застосування російських танків Т-64 і БТРів у війні на Донбасі. *Цензор.НЕТ*. 2016. – 20 черв. URL: https://ua.censor.net.ua/resonance/394183/12_chervnya_2014_roku_pershe_zastosuvannya_rosiiskykh_tankiv_t64_i_btriv_u_viyini_na_donbasi (дата звернення: 23.11.2019).

7 Рощенко О. Муженко розповів про вторгнення РФ в Україну і початок «відкритої війни». *Українська правда*. 2018. 28 серп. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2018/08/28/7190405/> (дата звернення: 23.11.2019).

8 Результати розслідування Іловайської трагедії...

9 РБ ООН терміново збирається на засідання через прорив гуманітарного конвою з РФ на територію України. *112.ua*. 2014. 22 серп. URL: <https://ua.112.ua/polityka/rb-oon-terminovo-zbirayetsya-na-zasidannya-cherez-proriv-gumanitarnogo-konvoyu-z-rf-na-teritoriyu-ukrayini-105493.html> (дата звернення: 23.11.2019).

assistance to the local population¹⁰, the Russian Federation was supplying Russian terrorist troops with weapons, ammunition and live fighting force, and at the same time taking from Ukraine stolen enterprises and equipment from mines and factories, coal, and bodies of dead Russians¹¹. In general, as of November 26, 2020, 100 Russian «humanitarian convoys»¹² entered the territory of Ukraine without proper examination by Ukrainian border guards (in accordance with the established procedures).

On August 23, 2014, the State Border Guard Service (SBGS) of Ukraine reported on columns of armored vehicles moving from the territory of the Russian Federation in the direction of the settlements of Amvrosiivka and Kuteinykove of Amvrosiivka district of Donetsk region¹³, where the Ukrainian forces were stationed. The next day, when Ukrainians celebrated the Independence Day, Russian regular troops' invasion of Ukraine has become massive. According to the Main Military Prosecutor's Office, 9 battalion-tactical groups (BTGr) of

-
- 10 Каміан Г. США: склад вантажівок конвою РФ до України змінився, поки спостерігачі не бачили. *Голос Америки*. 2018. 1 черв. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/sklad-vantazhivok-konvoju-zminuvlja/4419101.html> (дата звернення: 23.11.2019); США: Росія маскує у «гумконвоях» до ОРДЛО матеріали для військових цілей. *Українська правда*. 2018. 2 черв. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2018/06/2/7182112/> (дата звернення: 23.11.2019).
- 11 Росія відправляє до України бойовиків та зброю під видом гуманітарної допомоги, – РНБО. *iPress.ua*. 2014. 4 лип. URL: http://ipress.ua/news/rosiya_vidpravlyae_do_ukrainy_bojovikiv_ta_zbroju_pid_vydom_gumanitarnoi_dopomogy__rnbo_73058.html (дата звернення: 23.11.2019); Про втрати ЗС Росії в Україні. *Інформаційно-аналітичний центр Національної безпеки України*. 2014. 5 вер. URL: <http://mediarnbo.org/2014/09/05/pro-vtrati-zs-rosiyi-v-ukrayini/> (дата звернення: 23.11.2019); Вантажівки з так званого «гумконвою» вивозили з України загиблих російських солдатів, – РНБО. *iPress.ua*. 2014. 4 лист. URL: http://ipress.ua/news/vantazhivky_z_tak_zvanogo_gumkonvoju_vyvozyly_z_ukrainy_zagyblyh_rosiyskyh_soldativ__rnbo_93618.html (дата звернення: 23.11.2019); Українським прикордонникам і представникам Червоного Хреста не дали оглянути 175 вантажівок «гумконвою» РФ. *УНІАН*. 2015. 8 лют. URL: <https://www.unian.ua/politics/1041613-ukrajinskim-prikordonnikam-i-predstavnikom-chervonogo-hresta-nedali-oglyanuti-175-vantazhivok-gumkonvoju-rf.html> (дата звернення: 23.11.2019).
- 12 100-я гуманитарная колонна МЧС России выполнила свою задачу. МЧС России. 2020. 26 нояб. URL: <https://www.mchs.gov.ru/deyatelnost/press-centr/novosti/4316291> (дата звернення: 27.11.2020).
- 13 Проміжний звіт ТСК з розслідування трагічних подій під Іловайськом: повний текст. *Українська правда*. 2014. 20 жовт. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2014/10/20/7041381/> (дата звернення: 23.11.2019).

the Armed Forces of Russia^{14*} have crossed the state border with a total of 3,5 thousand personnel, up to 60 tanks, up to 320 armored vehicles, up to 60 guns, up to 45 mortars, 5 anti-tank missile systems (ATMS)¹⁵.

In order to deceive and continue the treacherous murders of Ukrainian soldiers, identifying marks on the Russian military equipment were removed and covered in advance, and instead they put identifying marks of the Ukrainian units on Russian military equipment, which is prohibited by the Geneva Convention¹⁶. Russian servicemen, violating international law, also did not have any documents or identification signs on their uniforms¹⁷. On August 27, a column of the Russian military equipment, having in possession 100 units of tanks, infantry fighting vehicles (MICV), armored personnel carriers (APC), multiple rocket launchers (MRL) «Grad» has passed in the direction of the Starobesheve and Telmanove (now Boikivske) villages in Donetsk region; in the direction of the settlements of Dibrovka and Dmytrivka – Russian column of 6 units of «Grads» and 8 trucks of KamAZ and «Ural» with militants; in the city of Amvrosiivka – 5 Russian

14 According to other data, at that time up to 8 battalion tactical groups of the Armed Forces of the Russian Federation were deployed in Ukraine:

- to Luhansk direction – four (mixed BTGr from the 61st Separate Marine Regiment and 200th Separate Motorized Brigade of the Northern Fleet of the Western Military District (VO), two BTGr from the 104th Airborne Assault Regiment of the 76th Airborne Assault Division and 20th Separate Motorized Infantry Brigade of the Southern VO, BTGr from the 247th Landing and Assault Regiment of the 7th Airborne Assault Division of airborne troops);
- to Donetsk – four (BTGr from the 247th Landing and Assault Regiment of the 7th Airborne Assault Division of Airborne Troops, two BTGr from the 331st Airborne Regiment of the 98th Airborne Division and 19th Separate Motorized Infantry Brigade of the South VO, BTGr of the 56th Separate Airborne Assault Brigade of Airborne Troops).

Mentioned battalion tactical groups were reinforced by special units from: the 10th and 22nd Special Brigades for the Special Mission of the South VO; 346th Special Brigade of Special Purpose and 25th Special Regiment of Special Purpose 49A of Southern VO; 24th Special Brigade of Special Purpose of the Central VO and 45th Separate Special-Purpose Regiment of Airborne Troops, as well as 8th Separate Motorized Infantry Brigade 58A of the Southern VO.

In general, the grouping of the Armed Forces of the RF consisted of: the personnel – more than 6 thousand people, tanks – up to 70 units, armored combat vehicles – up to 270 units, artillery systems – up to 90 units, rocket launchers – up to 85 units [Аналіз ведення антитерористичної операції та наслідків вторгнення Російської Федерації в Україну у серпні-вересні 2014 року. С. 16...].

15 Результати розслідування Іловайської трагедії...

16 Результати розслідування Іловайської трагедії...

17 Аналіз ведення антитерористичної операції та наслідків вторгнення Російської Федерації в Україну у серпні-вересні 2014 року. С. 15...

armored personnel carriers and KamAZ with fighters¹⁸.

The report of the Russian army's massive invasion of Ukraine came from both the Ukrainian military intelligence^{19*} and foreign journalists and officials, including Lithuanian President Dalia Grybauskaitė, NATO General Secretary Anders Fogh Rasmussen, the U.S. State Department spokeswoman Jennifer Psaki, Foreign Minister of Sweden Carl Bildt and others²⁰. Even the adviser of the President of the Russian Federation V. Putin on human rights Ella Polyakova officially acknowledged the fact of direct Russian military invasion. «When a large number of people, following orders of commanders, are crossing the border by tanks, BTRs and using heavy weapons, and then finding themselves on the territory of another country, I consider it an invasion,»²¹ she said.

On September 3, 2014, American President Barack Obama openly noted the fact that the participation of «Russian combat units with Russian weapons and

18 У бік Тельманового рушила колона техніки з сотні танків, БТРів та «градів». *ТСН*. 2014. 27 серп. URL: <https://tsn.ua/politika/u-bik-telmanovogo-rushila-kolona-tehniki-z-sotni-tankiv-btriv-ta-gradiv-365096.html> (дата звернення: 23.11.2019).

19 According to the Ukrainian military, intelligence information on the crossing of the state border of Ukraine by military columns of the Armed Forces of the Russian Federation appeared at the headquarters of the ATO and the General Staff on August 25, 2014, and the fact of the invasion of the regular units of the Russian Federation was finally confirmed on August 26 that year after capturing the airborne troops of the Armed Forces of the RF [Аналіз ведення антитерористичної операції та наслідків вторгнення Російської Федерації в Україну у серпні-вересні 2014 року. С. 15...].

At the same time, as already mentioned, the Chief of the Armed Forces of Ukraine, and at the same time the Chief of the General Staff of the Armed Forces, General V. Muzhenko, ordered on July 13, 2014, to destroy a large column of the military equipment that moved from the territory of Russia and crossed the Russian-Ukrainian border near the checkpoint «Izvarne». Such a misunderstanding in the interpretation of the intelligence information can only be explained by the fact that the staff of the ATO till the last minute were not sure of the reliability of information. «A bunch of information,» recalled General V. Muzhenko, «but nobody could clearly explain whether this is a reliable information... 90% of the information that was coming was disinformation» [Рощенко О. Муженко розповів про вторгнення РФ в Україну і початок «відкритої війни»...].

20 НАТО надало фотодокази проникнення російської армії в Україну. *Інформаційно-аналітичний центр Національної безпеки України*. 2014. 28 серп. URL: <http://mediarnbo.org/2014/08/28/nato-oprilyudnilo-fotodokazi-proniknennya-rosiyskoyi-artileriyi-v-ukrayinu/> (дата звернення: 23.11.2019); Червоненко В. Хто воює на Сході: хронологія свідчень про російські війська. *ВВС Україна*. 2014. 2 вер. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2014/09/140902_russian_army_ukraine_debate_vc.shtml (дата звернення: 23.11.2019); Резонанс : бюлетень матеріалів, підготовлених на базі аналізу оперативної інформації електронних видань. *Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»*. 2014. № 66 (4 вер.). С. 10–11.

21 Резонанс : бюлетень матеріалів... С. 12.

Russian tanks» was «beyond doubt»²². On October 2 of that year, the Parliamentary Assembly of the Council of Europe adopted a resolution recognizing the invasion of Russia's regular troops in Ukraine²³.

Data on the number of Russian troops in the ORDLO at the beginning of the war vary, since it is difficult to draw a line between the regular parts of the Russian Armed Forces and terrorist groups, which include both Russian citizens and local colonialists, who are headed by personnel officers of the Russian regular troops. Thus, the head of the Union of the Committees of Soldiers' Mothers of Russia Valentina Melnikova, reported on August 28, 2014, that, according to preliminary estimates, about 15 thousand Russian soldiers fought in Ukraine²⁴. NATO specialists, as of September of that year, reported about 3,000 Russian soldiers and officers²⁵. According to the Minister of Defence Valerii Heletei, Russia has begun to actively increase the number of its troops in Ukraine since August 1, 2014, and on August 25 there were already about 6.5 thousand Russian militaries in Ukraine, but then, after the arrival of OSCE observers, part of these troops were demonstratively pulled out, leaving up to 3.5 thousand people²⁶. Minister of Internal Affairs of Ukraine Arsen Avakov estimated the number of the Russian militaries on the East of our country at about 4 to 7 thousand people²⁷. According to the well-known Ukrainian journalist, editor-in-chief of the site Tsensor.net Yurii Butusov, the Russian group, which took positions near Donetsk, Starobesheve, Kuteynkove and Novyi Svit of the Starobeshivskiy district of Donetsk region, was reinforced by special units of the GRU and artillery units of the North Caucasus Military District and amounted to at least

22 Обама звинуватив Росію в агресії проти України. *Європейська правда*. 2014. 3 вер. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2014/09/3/7025659/> (дата звернення: 23.11.2019).

23 Рішення керівних органів Ради Європи стосовно ситуації в Автономній Республіці Крим та місті Севастополь. *Українське право*. 2017. 12 трав. URL: http://ukrainepраво.com/international_law/public_international_law/ukyerrrya-nyeukvrysh-sugarkv-uaey-zhvusty-fkhsfsvrs-fykhtsashchk1-v-avkhsrsprkm-uefhtsbokshchk-nuyp/ (дата звернення: 23.11.2019).

24 Комітет солдатських матерів РФ: До України відправили 15 тис. військовослужбовців. *Ракурс* : громадсько-правовий портал. 2014. 28 серп. URL: <http://racurs.ua/ua/n33881-komitet-soldatskyh-materiv-rf-do-ukrayiny-vidpravyly-15-tys-viyskovoslujbovciv> (дата звернення: 23.11.2019).

25 На Донбасі воюють кілька тисяч російських військових – джерело в НАТО. *Радіо Свобода*. 2014. 4 вер. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/26566657.html> (дата звернення: 23.11.2019); Російсько-український конфлікт: стан, наслідки, перспективи розвитку подій : аналітична доповідь Центру Разумкова. *Національна безпека і оборона*. 2014. № 5–6. С. 8.

26 В Україні перебуває понад 3 тисячі російських військових – Гелетей. *Радіо Свобода*. 2014. 14 вер. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/26583309.html> (дата звернення: 23.11.2019).

27 Російсько-український конфлікт: стан, наслідки, перспективи розвитку подій... С. 8.

7-8 thousand people.²⁸

In November 2014, the Russian military contingent in the ORDLO, according to the SBU, was about 7,500 militaries²⁹. In December of that year, according to the estimates of the General Staff of the Armed Forces of Ukraine, 32,400 fighters fought against the forces of the ATO, of which 6-10 thousand were servicemen of the Armed Forces of the Russian Federation³⁰. As of mid-January 2015, hostile forces had 542 tanks, up to 990 armored combat vehicles, 694 artillery systems, including RSZV, 4 Tochka-U rocket complexes, and 57 rocket systems. Also, along the Eastern part of the Russian-Ukrainian border, about 52,000 Russian troops, more than 300 tanks, 1,800 armored combat vehicles, over 750 artillery systems of salvo fire, and 360 warplanes and rotor-winged aircraft were in complete alertness³¹. Subsequently, at the border with Ukraine, four rocket brigades of Iskander ground-level tactical missile complexes with nuclear warheads were assembled³², the maximum damage range of which could reach 700 km.

Despite the violations of international rules of conduct, the outright cynicism of Russia's undeclared war against Ukraine was revealed also by the fact that the RF Armed Forces were systematically firing missiles from long-range guns such

28 Журналіст: в районі Донецька перебуває близько 8 тис. російських військових. *Тиждень.ua*. 2014. 1 вер. URL: <http://tyzhden.ua/News/118088> (дата звернення: 23.11.2019).

29 СБУ насчитала на Донбасі 7,5 тисяч російських воєнних. *Корреспондент.net*. 2014. 26 нояб. URL: <https://korrespondent.net/ukraine/3448649-sbu-naschytala-na-donbasse-75-tysiach-rossyiskykh-voennykh> (дата звернення: 23.11.2019).

30 На Донбасі воює 32 тисячі бойовиків: з них до 10 тисяч військових РФ – Генштаб. *Українська правда*. 2014. 4 груд. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2014/12/4/7046459/> (дата звернення: 23.11.2019).

31 Турчинов розповів про військову міць сепаратистів. *Корреспондент.net*. 2015. 15 січ. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/3466915-turchynov-rozpoviv-pro-viiskovu-mits-separatystiv> (дата звернення: 23.11.2019).

32 Генерал розповів про розміщення Росією ядерної зброї на кордоні з Україною. УНІАН. 2018. 3 серп. URL: <https://www.unian.ua/war/10150511-general-rozpoviv-pro-rozmishchennya-rosiyeu-yadernoji-zbroji-na-kordoni-z-ukrajinoju.html> (дата звернення: 23.11.2019).

as Grad and Hurricane from its territory to the Ukrainian positions³³ in certain districts of Donetsk and Luhansk regions.³⁴

Only from July 9 to September 5, 2014, the State Border Guard Service and the National Security and Defense Council (NSDC) of Ukraine reported more than 120 attacks of the Russian artillery from the territory of the Russian Federation.³⁵

At the same time, Ukrainian gunners who showed themselves in the best way during the Russian-Ukrainian war did not shoot in response, in order not to

- 33 The Russians resorted to insidious tactics in conspiracy with the terrorists. At first, militants from our territory started firing at Russia, then as if in response, the positions of the Ukrainian border guards and the Armed Forces were fired from the Russian Federation. Another tactic, which was repeatedly used by Russians – the shelling of our militaries and border guards from the Russian «Grad» installations, which crossed the border and drove into the territory of Ukraine, shot our positions and returned. This was recorded twice: on July 16, when 5 artillery units and 2 armored personnel carriers drove 60m into Ukrainian land near Amvroziivka, as well as on July 21, when 14 artillery units deployed to the territory of Ukraine for 1.5 km near the village of Shevchenkove in Donetsk region [Прикордонники зазнали 153 нападів та обстрілів з території Росії. Інформаційно-аналітичний центр Національної безпеки України. 2014. 29 лун. URL: <http://mediarnbo.org/2014/07/29/prikordonniki-zaznali-153-napadiv-ta-obstriliv-z-teritoriyi-rosiyi/> (дата звернення: 23.11.2019)]. Also, Russians were actively involving their cadets-gunners in firing of the Ukrainian positions. It was confirmed that in the summer of 2014, the cadets of the Kolomna Higher Artillery Command School of the Russian Federation took part in the artillery shellings of the Ukrainian soldiers on Savur-Mohyla, «taking the state examinations» in this way. Similarly, the Russian cadets-gunners were taking their exams on combat shooting by firing the Ukrainian marines in the village of Shyrokyne in Volnovakha district of Donetsk region at the end of 2016 from the occupied Novoazovsk [Курсанти з РФ здавали іспит, обстрілюючи Савур-Могилу – Міноборони. Дзеркало тижня. 2014. 9 жовт. URL: <https://dt.ua/UKRAINE/kursanti-z-rf-zdavali-ispit-obstrilyuyuchi-savur-mogilu-minoboroni-153276.html> (дата звернення: 23.11.2019)]; «У Новоазовськ приїхали російські курсанти-артилеристи. Здають заліки з бойової стрільби. Один обстріл був – жодного промаху», – морпіхи ЗСУ в Широкиному. Цензор.НЕТ. 2016. 20 груд. URL: https://ua.censor.net.ua/video_news/420152/u_novoazovsk_pryuyihaly_rossiyiski_kursantyartylerysty_zdayut_zaliky_z_boyiovoyi_strilby_odyn_obstril (дата звернення: 23.11.2019)].
- 34 ОБСЄ зафіксувала обстріли України з території Росії. Інформаційно-аналітичний центр Національної безпеки України. 2014. 4 вер. URL: <http://mediarnbo.org/2014/09/04/obsye-zafixsuvala-obstrili-ukrayini-z-teritoriyi-rosiyi/> (дата звернення: 23.11.2019); Супутникові фотодокази ракетних ударів з території Росії (фото). Інформаційно-аналітичний центр Національної безпеки України. 2014. 28 лип. URL: <http://mediarnbo.org/2014/07/28/suputnikovyi-fotodokazi-raketnih-udariv-z-teritoriyi-rosiyi-foto/> (дата звернення: 23.11.2019); Результати розслідування Іловайської трагедії...; Аналіз ведення антитерористичної операції та наслідків вторгнення Російської Федерації в Україну у серпні-вересні 2014 року. С. 11, 12–13...
- 35 Как Россия обстреливала Украину со своей территории: документальные свидетельства / Шон Кейс и др. Хвиля. 2015. 18 февр. URL: <http://hvylya.net/analytics/politics/kak-rossiya-obstrelivala-ukrainu-so-svoey-territorii-dokumentalnyie-svidetelstva.html> (дата звернення: 23.11.2019).

provoke the Russian Federation to a full-scale aggression³⁶. Taking advantage of impunity, Russians, in particular, at the night of July 11, 2014, using a reactive artillery from their territory caused a powerful explosion at the base camp of Ukrainian soldiers near the village Zelenopillia of Sverdlovsk (now Dovzhanskyi) district of Luhansk region. As a result, the personnel and equipment of Ukrainian units suffered considerable losses: 30 militaries of the Armed Forces and 6 border guards, among them Major General (posthumously) Ihor Momot, died³⁷, 120 were wounded or had contusions³⁸. This was the first direct massive use of the Russian troops against the Armed Forces of Ukraine.

On July 13, Russian artillery launched a permanent shelling of the combined task forces «Kordon»³⁹, which carried out the task of overlapping an open area of the state border to prevent the enemy from supplying weapons, ammunition, and support of the living force of the militants from the territory of the Russian Federation. From August 22, the Ukrainian troops under the city of Ilovaisk of Donetsk region were subjected to a regular artillery shelling⁴⁰. In general, as the Bellingcat International Journalist Investigation Agency has established on the basis of a satellite data, only during the summer of 2014, more than 300 bombardments of Ukrainian positions in certain areas of Donetsk and Luhansk regions from the RZSV installations were carried out from the territory of Rostov and Belgorod regions of the Russian Federation. Russian soldiers fired at least in

36 Аналіз ведення антитерористичної операції та наслідків вторгнення Російської Федерації в Україну у серпні-вересні 2014 року. С. 1, 24...

37 According to other data, 39 soldiers of 24th and 79th brigades of the Armed Forces of Ukraine and the State Border Guard Service died [Друга річниця трагедії під Зеленопіллям: у містах України згадали бійців, загиблих унаслідок російського артудару. Цензор.НЕТ. 2016. 12 лип. URL: https://ua.censor.net.ua/photo_news/397006/druga_richnytsya_tragediyi_pid_zelenopillyam_u_mistah_ukrayiny_zgadaly_biyitsiv_zagybylyh_unaslidok_rosiyiskogo (дата звернення: 23.11.2019); 39 загиблих, сотні поранених – роковини російського ракетного обстрілу під Зеленопіллям (поіменний список, фото, відео). Військовий навігатор України. 2017. 11 лип. URL: <http://milnavigator.com.ua/archives/7192> (дата звернення: 23.11.2019)].

38 Зеленопілля. Книга пам'яті полеглих за Україну. 2014–2018. URL: <http://memorybook.org.ua/operations/zelenopillya.htm> (дата звернення: 23.11.2019); Тинченко Я. Зеленопілля: спогад офіцера. *Тиждень.ua*. 2016. 14 лип. URL: <http://tyzhden.ua/Society/169544> (дата звернення: 23.11.2019).

39 Прикордонники зазнали 153 нападів та обстрілів з території Росії. *Інформаційно-аналітичний центр Національної безпеки України*. 2014. 29 лип. URL: <http://mediarnbo.org/2014/07/29/prikordonniki-zaznali-153-napadiv-ta-obstriliv-z-teritoriyi-rosiyi/> (дата звернення: 23.11.2019).

40 Аналіз ведення антитерористичної операції та наслідків вторгнення Російської Федерації в Україну у серпні-вересні 2014 року. С. 3, 17, 19...

five directions⁴¹, thus creating a fire advantage of their units.

The limited use of aviation has significantly reduced the effectiveness of the Ukrainian defenders. This was due to the use of air defense assets, primarily MANPADS by the Russian military formations. As a result, by mid-August 2014, Ukraine lost 11 planes and 9 rotor-winged aircrafts⁴². As a result, our troops were deprived of help from the air

The battle of Ilovaisk (August 23-30, 2014), a tragic page in the Russian-Ukrainian war, is the encirclement of a group of Ukrainian troops of about 1,200 soldiers⁴³ by regular units of the Russian Armed Forces and militants of the Russian terrorist groups near the Russian-Ukrainian war zone near the city of Ilovaisk (Donetsk region). It was primarily caused by the massive Russian Regular Forces' invasion of Ukraine. In addition to the main reason, the regular parts of the Armed Forces of the Russian Federation's^{44*} direct invasion and their quantitative and qualitative advantage compared to the Ukrainian troops, the battle's outcome was also caused by the small number of Ukrainian units which would be able to provide a long line of the front, their exhaustion and demoralization as a result of artillery shelling from the territory of the Russian

41 Російські «Гради» більше 300 разів обстрілювали територію України – Bellingcat. *Дзеркало тижня*. 2016. 17 квіт. URL: https://dt.ua/UKRAINE/rosiyski-grady-bilshe-300-raziv-obstrilyuvali-teritoriyu-ukrayini-bellingcat-205961_.html/; фот. (дата звернення: 23.11.2019).

42 Аналіз ведення антитерористичної операції та наслідків вторгнення Російської Федерації в Україну у серпні-вересні 2014 року. С. 13...

43 Аналіз ведення антитерористичної операції та наслідків вторгнення Російської Федерації в Україну у серпні-вересні 2014 року. С. 3...

44 Commenting on the Ilovaisk tragedy, Colonel Oleksii Nozdrachov, the Head of the Military-Civilian Cooperation Department of the Armed Forces, admitted that no one expected the direct invasion of Russia: «When in the evening of August 22 [2014 – M.L.] we were returning to the command point of sector B, the situation has developed in such a way that nobody could even imagine that there would be an invasion of the Russian troops. Everyone, from the commander [of the sector B of the forces of the Antiterrorist Operation. – M. L.] General R. Khomchak to the last soldier, I hope, believed that in the near future we would liberate all territory of Donetsk and Luhansk regions, and peace would be restored» [Під Іловайськом було вбито 200 російських військових – Міноборони. ЛІГАБізнесІнформ. 2018. 28 серп. URL: <http://ua.news.liga.net/criminal/news/pid-ilovaysk-bulo-vbito-200-rosiyskih-viyskovih--minoboroni> (дата звернення: 23.11.2019)].

Federation⁴⁵, which were prohibited to respond to, the mistakes of the Ukrainian command and the loss of its command of the army, which in such conditions lost its combat capability⁴⁶.

According to the Main Military Prosecutor's Office, the total number of Russian troops during the fighting near Ilovaisk exceeded 16 thousand people⁴⁷ (including, according to estimates of the representative of the Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine Colonel Viktor Shydlukh, more than 4 thousand regular military personnel units of the Armed Forces of the Russian Federation⁴⁸). During the departure of Ukrainians from the surrounding in the city of Ilovaisk, the ratio of the main forces and equipment of the parties was in favor of the enemy in the following proportions: personnel – 1:18, tanks – 1:11, armored equipment – 1:16, artillery – 1:15, «Hail»- 1:24⁴⁹. At that time, the Russian armed forces dislocated along the Eastern part of the state border of Ukraine included: 35 battalion-tactical and rota-tactical groups, at least 45,100 servicemen, 160 tanks, 1,360 armored vehicles, 350 artillery units, 130 units of multiple rocket launchers, 192 combat aircrafts, 137 torpedoes⁵⁰.

On August 29, despite the Russian side's assurances that they would freely

45 According to the General Staff of the Armed Forces of Ukraine, approximately 200 units of the Russian artillery took part in the massive artillery shell on Ukrainian positions from the territory of Russia [Аналіз Генерального штабу ЗСУ щодо бойових дій на Дебальцевському плацдармі з 27 січня до 18 лютого 2015 року. Міністерство оборони України : офіційний веб-сайт. 2016. 3 лют. URL: <http://www.mil.gov.ua/analitichni-materiali/analiz-generalnogo-shtabu-zsu-shhodo-bojovih-dij-na-debaltzevskomu-placzdarmi-z-27-sichnya-do-18-lyutogo-2015-roku.html> (дата звернення: 23.11.2019)].

46 З території Росії обстрілюють сили АТО та українські села. Інформаційно-аналітичний центр Національної безпеки України. 2014. 21 серп. URL: <http://mediarnbo.org/2014/08/21/z-teritoriyi-rosiyi-obstrilyuyut-sili-ato-ta-ukrayinski-sela/> (дата звернення: 23.11.2019); Аналіз ведення антитерористичної операції та наслідків вторгнення Російської Федерації в Україну у серпні-вересні 2014 року. С. 16–18, 24...; Результати розслідування Іловайської трагедії...

47 ГПУ оприлюднила результати розслідування Іловайської трагедії. *Тиждень.ua*. 2017. 14 серп. URL: <http://tyzhden.ua/News/198172> (дата звернення: 23.11.2019).

48 При боях за Іловайськ в Україну вторглися більше 4 тис. військових РФ, – НДІ ЗСУ. *РБК-Україна*. 2015. 13 серп. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/boyah-ilovaysk-ukrainu-vtorglis-tys-voennyh-1439468929.html> (дата звернення: 23.11.2019).

49 Результати розслідування Іловайської трагедії...

50 Результати розслідування Іловайської трагедії...

release the surrounded people⁵¹, using heavy armament, and directly following an order of the command of the General Staff of the Armed Forces of Russia⁵², they shot Ukrainian military servicemen with pre-arranged tactically advantageous fire positions.

As a result of these criminal actions of Russia, according to far from complete official data, 366 Ukrainian fighters were killed, 429 were injured, and 300 were captured. Also, the Russians shot three of their troop's militants, who were part of the Ukrainian colony as prisoners and, according to the agreement, had to be transferred to the Russian side after leaving the surrounded area. In addition, ATO forces lost their weapons and military equipment valued at nearly 300 million UAH during the battle near Ilovaisk⁵³.

To sum up, it should be noted that after the massive introduction of Russian troops into the territory of Ukraine and the tragedy near Ilovaisk, Ukrainian forces were forced to retreat. They left the following settlements: Novoazovsk, Amvrosiivka, Starobesheve, Komsomolske (now Kalmiuske) in Donetsk region, and the Luhansk airport. The danger of the Russian occupation hung over the city of Mariupol. Therefore, the reserve of the Ukrainian troops which were previously prepared for the unblocking of the surrounding of Ilovaisk were to stop an enemy attack on this almost half-millionth center of Azov Region. During

51 The forces of the ATO command started negotiations with representatives of the General Staff (GS) of the Armed Forces of the Russian Federation due to the critical situation of Ukrainian troops and the task of preserving the lives of personnel. The negotiations continued between the commander-in-chief of the Armed Forces of Ukraine Colonel-General Viktor Muzhenko and the First Deputy Chief of the Armed Forces of the Russian Federation, Colonel-General Nikolai Bogdanovsky, as well as at the level of management of the sector B and units of the Armed Forces of the Russian Federation, on providing safe humanitarian corridors for the exit of the soldiers of the Armed Forces of Ukraine and other Ukrainian military formations. As a result of negotiations, during which on August 26-28, 2014 only between the generals V. Muzhenko and N. Bogdanovsky 12 telephone conversations took place; the Russian side provided guarantees for the safe release of the Ukrainian military personnel from the surrounding in a non-combat order on agreed routes. The additional guarantees of a safe release were three captured Russian paratroopers, whom it was agreed to transfer their representatives to the RF Armed Forces after leaving the surrounding. As it turned out, in the course of negotiations, representatives of the Armed Forces of Russia were deliberately delaying the time in order to arrange fire positions along the agreed route for the ATO forces [Результати розслідування Іловайської трагедії...; Муженко В. Іловайськ через призму часу. Частина 3. Вихід з оточення. Висновки. *Ukrainian Military Pages*. 2016. 26 серп. URL: <https://www.ukrmilitary.com/2016/08/ilovajsk-kriz-pryzmu-3.html> (дата звернення: 23.11.2019)].

52 Аналіз ведення антитерористичної операції та наслідків вторгнення Російської Федерації в Україну у серпні-вересні 2014 року. С. 19–20...; Результати розслідування Іловайської трагедії...

53 Результати розслідування Іловайської трагедії...

September 2-5, 2014, Ukrainian units carried out series of successful military raids in the areas of Komsomolske, Telmanove, Novoazovsk, and Starolasp. Thanks to this, Ukrainians not only prevented a threat of losing Mariupol but also released from the enemy Vuhledar, Volodymyrivka, Blahodatne, Olenivka, Mykolaivka, Dokuchaievsk, Novotroitske. The spread of Russian aggression was stopped and the territories controlled by the enemy were isolated.

39 загиблих, сотні поранених – роковини російського ракетного обстрілу під Зеленопіллям (поіменний список, фото, відео). Військовий навігатор України. 2017. 11 лип. URL: <http://milnavigator.com.ua/archives/7192> (дата звернення: 23.11.2019).

100-я гуманитарная колонна МЧС России выполнила свою задачу. МЧС России. 2020. 26 нояб. URL: <https://www.mchs.gov.ru/deyatelnost/press-centr/novosti/4316291> (дата обращения: 27.11.2020).

Аналіз ведення антитерористичної операції та наслідків вторгнення Російської Федерації в Україну у серпні-вересні 2014 року. С. 2–3. Міністерство оборони України: офіційний веб-сайт. URL: http://www.mil.gov.ua/content/other/anliz_rf.pdf (дата звернення: 23.11.2019).

Аналіз Генерального штабу ЗСУ щодо бойових дій на Дебальцевському плацдармі з 27 січня до 18 лютого 2015 року. Міністерство оборони України : офіційний веб-сайт. 2016. 3 лют. URL: <http://www.mil.gov.ua/analitichni-materiali/analiz-generalnogo-shtabu-zsu-shhodo-bojovih-dij-na-debaltzevskomu-placzdarmi-z-27-sichnya-do-18-lyutogo-2015-roku.html> (дата звернення: 23.11.2019).

Бутусов Ю. 12 червня 2014 року – перше застосування російських танків Т-64 і БТРів у війні на Донбасі. *Цензор.НЕТ*. 2016. – 20 черв. URL: https://ua.censor.net.ua/resonance/394183/12_chervnya_2014_roku_pershe_zastosuvannya_rosiyiskyh_tankiv_t64_i_btriv_u_viyini_na_donbasi (дата звернення: 23.11.2019).

В Україні перебуває понад 3 тисячі російських військових – Гелетей. *Радіо Свобода*. 2014. 14 вер. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/26583309.html> (дата звернення: 23.11.2019).

Вантажівки з так званого «гумконвою» вивозили з України загиблих російських солдатів, – РНБО. *iPress.ua*. 2014. 4 лист. URL: http://ipress.ua/news/vantazhivky_z_tak_zvanogo_gumkonvoyu_vyvozyly_z_ukrainy_zagyblyh_rosiyiskyh_soldativ__rnbo_93618.html (дата звернення: 23.11.2019).

Генерал розповів про розміщення Росією ядерної зброї на кордоні з Україною. УНІАН. 2018. 3 серп. URL: <https://www.unian.ua/war/10150511-general-rozpoviv-pro-rozmishchennya-rosiyeyu-yadernoji-zbroji-na-kordoni-z-ukrajinoju.html> (дата звернення: 23.11.2019).

ГПУ оприлюднила результати розслідування Іловайської трагедії. *Тиждень. ua*. 2017. 14 серп. URL: <http://tyzhden.ua/News/198172> (дата звернення: 23.11.2019).

Друга річниця трагедії під Зеленопіллям: у містах України згадали бійців, загиблих унаслідок російського артудару. Цензор.НЕТ. 2016. 12 лип. URL: https://ua.censor.net.ua/photo_news/397006/druga_richnytsya_tragediyi_pid_zelenopillyam_u_mistah_ukrayiny_zgadaly_biyitsiv_zagyblyh_unaslidok_rosiyiskogo (дата звернення: 23.11.2019).

Жирохов М. Чем украинские танки на Донбассе оказались лучше российских. *Депо. ua*. 2016. 18 март. URL: <https://www.depo.ua/rus/war/tanki-u-viyni-na-donbasi-18032016200000> (дата звернення: 23.11.2019).

Журналіст: в районі Донецька перебуває близько 8 тис. російських військових. *Тиждень. ua*. 2014. 1 вер. URL: <http://tyzhden.ua/News/118088> (дата звернення: 23.11.2019).

З території Росії обстрілюють сили АТО та українські села. *Інформаційно-аналітичний центр Національної безпеки України*. 2014. 21 серп. URL: <http://mediarnbo.org/2014/08/21/z-teritoriyi-rosiyi-obstrilyuyut-sili-ato-ta-ukrayinski-sela/> (дата звернення: 23.11.2019).

Зеленопілля. *Книга пам'яті полеглих за Україну*. 2014–2018. URL: <http://memorybook.org.ua/operations/zelenopillya.htm> (дата звернення: 23.11.2019).

Как Россия обстреливала Украину со своей территории: документальные свидетельства / Шон Кейс и др. *Хвиля*. 2015. 18 февр. URL: <http://hvylya.net/analytics/politics/kak-rossiya-obstrelivala-ukrainu-so-svoey-territorii-dokumentalnyie-svidetelstva.html> (дата звернення: 23.11.2019).

Каміан Г. США: склад вантажівок конвою РФ до України змінився, поки спостерігачі не бачили. *Голос Америки*. 2018. 1 черв. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/sklad-vantazhivok-konvoju-zminuvsja/4419101.html> (дата звернення: 23.11.2019).

Комітет солдатських матерів РФ: До України відправили 15 тис. військовослужбовців. *Ракурс* : громадсько-правовий портал. 2014. 28 серп. URL: <http://racurs.ua/ua/n33881-komitet-soldatskyh-materiv->

rf-do-ukrayiny-vidpravyly-15-tys-viyskovoslujbovciv (дата звернення: 23.11.2019).

Курсанти з РФ здавали іспит, обстрілюючи Савур-Могилу – Міноборони. Дзеркало тижня. 2014. 9 жовт. URL: https://dt.ua/UKRAINE/kursanti-z-rf-zdavali-ispit-obstrilyuyuchi-savur-mogilu-minoboroni-153276_.html (дата звернення: 23.11.2019).

Муженко В. *Іловайськ через призму часу. Частина 3. Вихід з оточення.* Висновки. *Ukrainian Military Pages*. 2016. 26 серп. URL: <https://www.ukrmilitary.com/2016/08/ilovajsk-kriz-pryzmu-3.html> (дата звернення: 23.11.2019).

На Донбасі воює 32 тисячі бойовиків: з них до 10 тисяч військових РФ – Генштаб. *Українська правда*. 2014. 4 груд. URL: <https://www.prawda.com.ua/news/2014/12/4/7046459/> (дата звернення: 23.11.2019).

На Донбасі воюють кілька тисяч російських військових – джерело в НАТО. *Радіо Свобода*. 2014. 4 вер. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/26566657.html> (дата звернення: 23.11.2019).

НАТО надало фотодокази проникнення російської армії в Україну. *Інформаційно-аналітичний центр Національної безпеки України*. 2014. 28 серп. URL: <http://mediarnbo.org/2014/08/28/nato-oprilyudnilo-fotodokazi-proniknennya-rosiyskoyi-artileriyi-v-ukrayinu/> (дата звернення: 23.11.2019).

Обама звинуватив Росію в агресії проти України. *Європейська правда*. 2014. 3 вер. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2014/09/3/7025659/> (дата звернення: 23.11.2019).

ОБСЄ зафіксувала обстріли України з території Росії. *Інформаційно-аналітичний центр Національної безпеки України*. 2014. 4 вер. URL: <http://mediarnbo.org/2014/09/04/obsye-zafiksuvala-obstrili-ukrayini-z-teritoriyi-rosiyi/> (дата звернення: 23.11.2019).

Під Іловайськом було вбито 200 російських військових – Міноборони. ЛІГАБізнесІнформ. 2018. 28 серп. URL: <http://ua.news.liga.net/criminal/news/pid-ilovaysk-bulo-vbito-200-rosiyskih-viyskovih---minoboroni> (дата звернення: 23.11.2019)].

Полонені на Донбасі військові РФ: костромські десантники, нижньгородські танкісти та спецназівці з Тольятті. *Тиждень.ua*. 2015. 18 трав. URL: <http://tyzhden.ua/News/136635> (дата звернення: 23.11.2019).

«Прем'єр» ДНР розповів про російських військових, які воюють на

- Донбасі. *Корреспондент.net*. 2014. 28 серп. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/politics/3411228-premier-dnr-rozpoviv-pro-rosiiskykh-viiskovykh-yaki-vouiuit-na-donbasi> (дата звернення: 23.11.2019).
- При боях за Іловайськ в Україну вторглися більше 4 тис. військових РФ, – НДІ ЗСУ. *РБК-Україна*. 2015. 13 серп. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/boyah-ilovaysk-ukrainu-vtorglis-tys-voennyh-1439468929.html> (дата звернення: 23.11.2019).
- Прикордонники зазнали 153 нападів та обстрілів з території Росії*. Інформаційно-аналітичний центр Національної безпеки України. 2014. 29 лип. URL: <http://mediarnbo.org/2014/07/29/prikordonniki-zaznali-153-napadiv-ta-obstriliv-z-teritoriyi-rosiyi/> (дата звернення: 23.11.2019).
- Прикордонники зазнали 153 нападів та обстрілів з території Росії*. Інформаційно-аналітичний центр Національної безпеки України. 2014. 29 лип. URL: <http://mediarnbo.org/2014/07/29/prikordonniki-zaznali-153-napadiv-ta-obstriliv-z-teritoriyi-rosiyi/> (дата звернення: 23.11.2019).
- Про втрати ЗС Росії в Україні. *Інформаційно-аналітичний центр Національної безпеки України*. 2014. 5 вер. URL: <http://mediarnbo.org/2014/09/05/pro-vtrati-zs-rosiyi-v-ukrayini/> (дата звернення: 23.11.2019).
- Проміжний звіт ТСК з розслідування трагічних подій під Іловайськом: повний текст. *Українська правда*. 2014. 20 жовт. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2014/10/20/7041381/> (дата звернення: 23.11.2019).
- РБ ООН терміново збирається на засідання через прорив гуманітарного конвою з РФ на територію України. *112.ua*. 2014. 22 серп. URL: <https://ua.112.ua/polityka/rb-oon-terminovo-zbirayetsya-na-zasidannya-cherez-proriv-gumanitarnogo-konvoyu-z-rf-na-teritoriyu-ukrayini-105493.html> (дата звернення: 23.11.2019).
- Резонанс : бюлетень матеріалів, підготовлених на базі аналізу оперативної інформації електронних видань. *Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»*. 2014. № 66 (4 вер.). 65 с.
- Результати розслідування Іловайської трагедії. *Генеральна прокуратура України*. 2017. 14 серп. URL: http://www.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_t=rec&id=213793 (дата звернення: 23.11.2019).
- Рішення керівних органів Ради Європи стосовно ситуації в Автономній Республіці Крим та місті Севастополь. *Українське право*. 2017. 12 трав. URL: http://ukrainepravo.com/international_law/public_international_

law/ukyuerrya-nyeukvrysh-sugarkv-uaey-zhvusty-fkhsfsvrs-fykhtsashchkl-v-avkhsrsprkm-uyefttsbokshchk-nuyp/ (дата звернення: 23.11.2019).

Російські «Гради» більше 300 разів обстрілювали територію України – Bellingcat. *Дзеркало тижня*. 2016. 17 квіт. URL: https://dt.ua/UKRAINE/rosiyski-grady-bilshе-300-raziv-obstrilyuvali-teritoriyu-ukrayini-bellingcat-205961_.html/; фот. (дата звернення: 23.11.2019).

Російсько-український конфлікт: стан, наслідки, перспективи розвитку подій : аналітична доповідь Центру Разумкова. *Національна безпека і оборона*. 2014. № 5–6. С. 2–39.

Росія відправляє до України бойовиків та зброю під видом гуманітарної допомоги, – РНБО. *iPress.ua*. 2014. 4 лип. URL: http://ipress.ua/news/rosiya_vidpravlyae_do_ukrainy_boyoovykiv_ta_zbroyu_pid_vydom_gumanitarnoi_dopomogy__rnbo_73058.html (дата звернення: 23.11.2019).

Рощенко О. Муженко розповів про вторгнення РФ в Україну і початок «відкритої війни». *Українська правда*. 2018. 28 серп. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2018/08/28/7190405/> (дата звернення: 23.11.2019).

СБУ насчитала на Донбасі 7,5 тисяч російських воєнних. *Корреспондент.net*. 2014. 26 нояб. URL: <https://korrespondent.net/ukraine/3448649-sbu-naschytala-na-donbasse-75-tysiach-rossyiskykh-voennykh> (дата звернення: 23.11.2019).

Супутникові фотодокази ракетних ударів з території Росії (фото). *Інформаційно-аналітичний центр Національної безпеки України*. 2014. 28 лип. URL: <http://mediarnbo.org/2014/07/28/suputnikov-i-fotodokazi-raketnih-udariv-z-teritoriyi-rosiyi-foto/> (дата звернення: 23.11.2019).

США: Росія маскує у «гумконвоях» до ОРДЛО матеріали для військових цілей. *Українська правда*. 2018. 2 черв. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2018/06/2/7182112/> (дата звернення: 23.11.2019).

Тинченко Я. Зеленопілля: спогад офіцера. *Тиждень.ua*. 2016. 14 лип. URL: <http://tyzhden.ua/Society/169544> (дата звернення: 23.11.2019).

Турчинов розповів про військову міць сепаратистів. *Корреспондент.net*. 2015. 15 січ. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/3466915-turchynov-rozproviv-pro-viiskovu-mits-separatystiv> (дата звернення: 23.11.2019).

У бік Тельманового рушила колона техніки з сотні танків, БТРів та «градів».

ТСН. 2014. 27 серп. URL: <https://tsn.ua/politika/u-bik-telmanovogo-rushila-kolona-tehniki-z-sotni-tankiv-btriv-ta-gradiv-365096.html> (дата звернення: 23.11.2019).

«У Новоозовськ приїхали російські курсанти-артилеристи. Здають заліки з бойової стрільби. Один обстріл був – жодного промаху», – морпіхи ЗСУ в Широкиному. Цензор.НЕТ. 2016. 20 груд. URL: https://ua.censor.net.ua/video_news/420152/u_novoazovsk_pryyihaly_rosiyiski_kursantyartylerysty_zdayut_zaliky_z_boyoivoiy_strilby_odyn_obstril (дата звернення: 23.11.2019).

Українським прикордонникам і представникам Червоного Хреста не дали оглянути 175 вантажівок «гумконвою» РФ. УНІАН. 2015. 8 лют. URL: <https://www.unian.ua/politics/1041613-ukrajinskim-prikordonnikam-i-predstavnikam-chervonogo-hresta-ne-dali-oglyanuti-175-vantajvok-gumkonvoyu-rf.html> (дата звернення: 23.11.2019).

Червоненко В. Хто воює на Сході: хронологія свідчень про російські війська. *ВВС Україна*. 2014. 2 вер. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2014/09/140902_russian_army_ukraine_debate_vc.shtml (дата звернення: 23.11.2019).

Contact:

Lazarovych Mykola,

Professor of Department of Information and Sociocultural Activity, Doctor of Political Science, Professor, West Ukrainian National University, Honored Educator of Ukraine.

He was a participant of Ukrainian national revival of 1980–1990s and an activist of the Orange Revolution and the Revolution of Dignity. In 2015–2016 he became a volunteer of Russian-Ukrainian war. He was Master Sergeant, platoon commander of 14th Separate Motorized Brigade of the Armed Forces of Ukraine (code name – «Professor»). His area of research interests includes the history of Ukrainian liberation movement of 1914–1921, the Holodomor of 1932–1933 and Russian-Ukrainian relations. He is the author of approximately over 500 scientific and scientific-methodological publications, including over 30 monographs, many publications textbooks on history, economics and political management. In 2007–2017 he was the editor-in-chief of scientific journal «Ukrainian Science: Past, Present,

Future». He has trained 3 Ph.D's. He is Honored Professor of WUNU, laureate for Lepkyi Brothers All-Ukrainian Literature and Art Prize, P. Medvedyk Regional Prize, S. Fedak Prize, «Person of the year – 2015» and «100 Best Ternopil Residents – 2015» competitions. He was awarded with honors the President of Ukraine, Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine, Ivano-Frankivsk, Lviv and Ternopil Regional Councils, Certificates of Merit by the Ministry of Education and Science of Ukraine, the Ternopil and Chernivtsi Region State Administrations, the Mayor of the city of Ternopil, etc.